

Grote paradox is natuurlijk dat Le Roy, net zoals Bel, steeds meer bekendheid gaat genieten. Meer dan zijn choreografieën is zijn naam een product geworden waarmee festivals, organisatoren en scribenten kunnen uitpakken, als een garantie voor succes, controverserend of interesse. Het geeft hem vanzelfsprekend meer mogelijkheden om zijn werk te doen, minder productiedwang en meer 'laboratoriumtijd' zelfs, maar dat gaat gepaard met het icoon- worden van zijn gezicht en naam. Terwijl Bel steeds verder gaat in de encenering van het verdwijnen van zijn persoon ten voordele van zijn naam/merk, blijft Le Roy zijn lichaam in het spel brengen, koppig probeerend om aan laboratoriumwerk te blijven

van medewerkers aan een niet langer disciplinair productieproces, waarbij het resultaat openlijk tot een massaverkoopproduct werd (Warhol) of enkel bestond uit de reproduceerbare documentatie van het scheppingsproces (conceptuele kunst). Andy Warhols Factory geldt nog steeds als het icoon van deze productiewijze, en dook meermaals op ter beschrijving van de veertiendaagse residentie van BDC/Tom Plischke in de BSBbis, waarvan Stefanie Wenner elders in dit nummer een gedetailleerde beschrijving geeft. Naast dit beeld deed ook dat van het laboratorium de ronde, zij het op minder gearticuleerde wijze: het verwees soms naar het evenement in zijn geheel, soms enkel naar de workshops.

voorzien van een toegangsticket. Dat was gezien de stedelijke en organisatorische context van de BSBbis eerst en vooral een functionele maatregel, maar die liet de deelnemers ook toe zich op hun eigen activiteiten te concentreren. Naar buiten gaan, ook binnen het kader van een workshop, was daardoor altijd een beetje avontuurlijk, alsof het ging om het verzamelen van ervaring in het veld, die dan in het lab verder onderzocht werd. De factor 'stedelijkheid' werd hier gereduceerd tot een thema en een door de poort van het theater buitengesloten omgeving, wat ook voor de meeste andere choreografische laboratoria geldt.

Volgens Isabelle Stengers is de voorname activiteit in het laboratorium de dis-

BDC/Tom Plischke & Friends

doen en over zijn positie als auteur en arbeider te blijven onderhandelen. Hij doet dat ook door andere kunstenaars kansen te geven door connectie met zijn naam en gezelschap. Zo bestond de tweede fase van *e.x.t.e.n.s.i.o.n.s.* uit avonden waarin een hele reeks verwante projecten konden worden voorgesteld. Ook in die zin blijft Le Roy zoeken naar een alternatieve economie van het theater.

Het laboratorium van het alledaagse: BDC/Tom Plischke & friends

Parallel aan de inschakeling van het laboratorium in het industriële productieproces werden industriële methodes geënt op de artistieke praktijk van o.a. de popart, aldus wetenschapshistorici Peter Galison en Carolyn Jones. In plaats van het romantische kunstenaarsindividu kwam het los-vaste collectief

BDC/Tom Plischke & friends was een Factory in de zin dat er de hele tijd drukke en uiteenlopende artistieke bezigheden aan de gang waren. Hygiene Heute werkte elke dag aan een nieuwe installatie voor hun filosofische fit-o-meter, de workshops bezetten vaak onverwachte plekken in het gebouw, enkele dansers/choreografen kwamen vragen of ze een klein deel van de ruimte mochten gebruiken om aan hun eigen werk te sleutelen, voorstellingen werden opgesteld en gespeeld, enzovoort. Een 'kunstenaars-fabriek' dus die via uiteenlopende methodes tot doel had een beeld te scheppen van 'artistieke productiviteit'. De fabriek bevatte ook een laboratorium, of op zijn minst hadden vele activiteiten een laboratoriumdimensie. Ten eerste fungeerde de BSBbis duidelijk als een afgeschermd en beveiligde ruimte. De toegang ertoe was beperkt tot deelnemers voorzien van een badge en tot toeschouwers van avondvoorstellingen

cussie tussen wetenschappers, meer dan de eigenlijke onderzoekshandelingen. Die hebben immers geen betekenis wanneer ze niet ter discussie gesteld, verdedigd en collectief bevestigd of afgewezen worden. Die discussie, waarvan de vorm in het choreografisch lab vanzelfsprekend schommelt tussen het discussieve en performatieve, was de kerngedachte in het BDC-evenement en de workshops in het bijzonder. Daartoe werden thema's opgesteld en workshopleiders aangezocht, maar als eigenlijke activiteit van dit lab oversteeg het debat de tijdslijmieten die de curatoren (onder wie schrijver dezes) zichzelf hadden opgelegd, om zich te verspreiden doorheen het tijd-ruimtelijke geheel van het evenement. De nadruk op debat betekende dan ook dat de onderzoeks-gemeenschap geoperationaliseerd moest worden. In dit geval bestond die uit een heteroog en internationaal gezelschap van